

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk katechizációs törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ ezim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó papa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-á

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szekesfejérvár, kigyó-utca 9. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr Bély-gilleték külön 30 kr.

A Bánffy esze.

Az Andrassy-uton hetek óta nagy érdeklődéssel nézi a közönség az egyik kirakatot, a melynek üveglapja mögött egy óriási uri-tök kelt szokatlan terjedelmével feltűnt. A termelő hiúsága egy föliratot függesztett föléje, rajta ez a két szó: „Mauthner diadala.“

A liberálizmus görbelábu apostolai éppen ilyen lelkesedéssel és csodálattal veszik körül Magyarország miniszterelnökét, a ki az egyik stíliát a másik után követi el a liberálizmus nevében és érdekében. Valóban megérdemelné, hogy homloka köre egy arconcsot érósítsenek s arra ráírják: „A liberálizmus diadala.“ — Igen, a liberálizmus látszólagos diadalait a Bánffy báró esze szerzi mostanában meg.

Silány kis portéka biz az, a melyben valami nemes, magasbaszáló eszmék nem igen sorakoznak egymás mellé, mint más politikai kapacitások fejében, hanem minden gondolatot az önfentartási ösztön sugalmaz, a melyet természetében bir minden apróbb állat. Mert minden állatban a melyik létfentartásért fizikai erejével nem veheti fel a harczt, abba az Isten ravasz-ságot teremtett a mivel védelmezze magát.

Hát ilyen a Bánffy báró esze is! Gyöngé és tehetetlen komoly feladatok megoldására, de annál tartalmasabb ravasz-ságban. Gyámoltalanul tévelyeg a parlamenti viták hulláncsapásai közt, de való-

ságos zsenialitással tudóköli abban, hogy a liberálizmus korhadt hajóját, elkormányozza a hullámok fölött.

Ki hitte volna, hogy el n-m merül egy ilyen tehetetlen eszű emberrel az élen rövid idő alatt a liberális kormány. És megvan ma is. És mennyire megvan! Hatalma nagyobb, mint volt valaha. A ki kételkedett, hogy ennek a pártnak óriási erkölcsi sulya is van, az meggyőződhet a petítőkből, a melyek igazolják, hogy milyen rettenetesen tisztességek a kormánypart mandátumai. Az ellenzék csak tizenhét petíciót terjesztett be, a kormánypart egymaga tizet. Hát nem világosan bizonyítja-e, hogy a kormány maga is jogtalanságokkal, visszaélésekkel; szóval a vele szemben alkalmazott törvénytelenégekkel küzdve hozta be közel háromszáz főnyi pártját?

Európa bámulj, népek csodálkozzatok! A néppárt csak hat petíciót nyújtott be, a kormánypart tizet. Ebből természetesen az következnék, hogy nem a kormánypart tiporta el a néppártot, hanem az ellenzék akarta elnyomni törvényte nélkül a pokolból felsíró liberálizmust. Világos, hiszen a kormánypart tiz petíciója közül négy néppárti képviselők ellen irányul, a kik elnyomták terrorizmussal a kormánypartot. Hát nem kaczagtató komédia ez? A csacszai és a várnai választások vezetőit törvénytelenül elnyomták a néppártiak s mandátumhoz jutottak jogtalanul

ők a kormány jelöltjével szemben! A kormány a választások alatt olyan tisztességesen viselte magát, hogy passiv magatartásában még elnyomatást is kellett szenvednie. És szenvedett ily jogtalan szerelmet négy kerületben a néppárt részéről!

Talán még soha nagyobb szemérmelenség és gyávaóság nem nyilatkozott meg kormány cselekedetben, mint ebben.

Végig csinálták hallatlan brutalitással a választásokat; igénybe vettek minden törvénytelen eszközt, csak hogy az ellenzék eltiporják; s most, midőn egész Európa megbotránkozását hallatja a magyar kormány törvénytelenégei felett: akkor farizeuskodó arccal benyujtanak tiz petíciót az ellenzék ellen, mintha azok azt a kevés mandátumot is, a melyet a vandalizmusból megmentettek, törvénytelen eszközökkel szereztek volna. És hogy teljes legyen a mosakodás, négy néppárti mandátumot is megtámadtak, azét a néppártét, a melyikkel szemben csacszát és várnát produkáltak. Mily nagy frivolitás kell ehhez!

Méltán elismerés illeti ez újabb stíliájért Bánffy báró esztét. Ah! milyen szép is az a Mauthner diadala! Nem hiába jár csodájára annyi nép.

De nem pusztán saját pártjának rehabilitálását szándékozik ezzel Bánffy elérni. Van neki, az ő furtangos eszének más célja is.

A kormány által benyújtott petíciók

Lefekszem . . .

Irtá: Lampérth Géza.

Lefekszem, de elkerül az álom,
Fölkelek — és nyugalomra vágyom;
Egyik éráás dalra készlet engem,
A másik meg megbénítja lelkem.

A föld rögéhez köt le egyik óra,
Lelkemet más a magasba vonja,
Most a bú bánt, majd öröömöd éled:
Örökös harcz, változás az élet!

Elmerengve gondolkodom olykor:
— Holdvilágos, enyhe alkotmánykor —
Lesz-e majd e zugó harcnak vége
S olajjával jön-e majd a béke?

Elöttem a küzdőtér, a pálya,
Lelkem vágya, szent helyem von rája.
— Terem, e majd annyi virág rajta,
Mint a mennyi álmasban hajta?

A küzdesben, fegyverem ha tompul,
Lesz-e, a ki fölsegít a porból
S vigasztalja reményvesztett szívem:
Lesz-e a ki szeret engem híven? . . .

S kívirul-e szép reményim fája?
Mennyi kérdés! . . . ki felel meg rája? . . .
Érős hitem biatatóan mondja:
Jó az Isten, van reám is gondját

Almanach 1897-re.*

Hiába iparkodik elröppeni az idő: a kalendáriom utoléri. A kalendáriom az esztendőnek lelkiismerete: elibe áll, megmutatja neki a képét és azt mondja: látod, ilyen vagy te.

De nemcsak a röppenő esztendő, a mi silány 96-osunkat kergeti nyomban a kalendáriom: elébe vág és immár ott terem a 97-esnél. Amint frissen nyomott ível kikerültek a nyomda száz hengeres és kerekés házából, sorra kopogtatja az ország házait és palotáit s bejelenti magát:

Ime itt vagyok, friss ruhában, friss kedvel én, az immár nem ösmeretlen mérője az időnek. Almanach a nevem, félig arabs név, de azért körül metszett magyar a szivem, lelkem, az egész mivoltom. Nem jövök nektek jövendőtlő jósolni, mint ama régi kollegám, akik a százéves jövendőmondónak baglyokkal és kíséreties kigyókkal fölözifrázott figuráját hozták elibétek. Adom inkább a jelent, megmutatom nektek, hol vidám, hol melankólikus hangon, hogy milyen formájú a jelen, hogyan éreznek meg gondolkodnak a jelen emberei, mindezek a ti embereitek, a kik egymással összevissza fontátok az élet fonadékát.

Poétaemberek, művészberek beszélnek belőlem hozzátok és ha ti meghalljátok az ő szavaikat, hát mi más gyönyörűséget akartok még? . . .

* Almanach az 1897 évre. Szerkeszti Mikszáth Kálmán Egvetemes Ragánytár XII évfolyam III—IV. kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára díszkötésben 1 ft.

A bekopogató új Almanach ilyen szól a házak és paloták küszöbén és talán nincsen senki, a ki erre a szóra ne nyitná meg nagy örömmel az ajtót. Tiz éves jó hírnév az ajánlólevele, finom műveltség és okos humor a hangulata: régi kedves vendége az Almanach a magyar házaknak.

Gyorslábu hírnöke lévén az esztendőnek, már ime itt is van, holott az ujesztendő még csak lassan csoszog a nyomába. De jó hogy itt van az ő függesége meg frissességével: igen kellemesen emel bele titeket az új esztendőbe. Legyen ő az a bizonyos aranyhíd, a melyen átsétáltak a régi időből az ujba.

Az Almanach kopogtat az ajtókon. Hoz nektek szebbnél-szebb dolgokat. Fogjátok le a pitvaron és ne is eresztétek el többé. Meglétsátok mit találtak a vándor tarsolyában. Nem árulunk el sokat belőle: csak ime kicsenjük belőle azokat a bevezető szententiákat, a mikkel utra bocsájtotta ezt az elegáns, fúrge legényt az ő nevelő-apja, Mikszáth Kálmán.

Tizparancsolat ez, a szónak kalendáriomi értelmében, tiz különböző év almanachjának bevezető szövege, amik szép sorba vannak ebben a kötetben egybegyűjtve s amiket — jól tudjuk, hát mért ne árulnók el — valami kedves, szeretetreméltó lázzal vár a közönség. Az Almanach pompás szépirodalmi részén kívül van tehát még egy, — hogy aktuális szót használjunk — történelmi kiállítás, a Mikszáth Kálmán humoros, hangulatos, szípkorkázó előszavainak szemzenszedett gyűjteménye, amit bizonyára kedves ajándékkal fogad a magyar publikum. De nem szólnok sokat az Almanach belső

Mai lapunk 8 oldal.

minden kétséget kizárólag a néppárt és a nemzeti-párt ellen vannak irányítva, a mi természetes is, mert hisz az Ugron-párt szét van teljesen szórva, a Kossuth-párt pedig liberális szövetségese a kormánynak. A benyújtott petíciók között ott van az Apponyi mandátumának megsemmisítését kéri, és újabb az ifj. Zichy János gróf elleni petíció.

Apponyi az igazságügyminiszterrel szemben győzött; ifj. Zichy János gróf egy alispánt vert le. És a ki ma ismeri a mi közállapotainkat; a ki tudomással bír a kormány hallatlan erőszakosságáról, a miket a választás folyama alatt elkövetett: eltudja-e képzelni azt, hogy valahol Magyarországon a kormány tagja s a kormány egyik intimusával szemben törvénytelen eszközök alkalmazhatók lettek volna. Hogyan és ki által? Hiszen, ha ifj. Zichy János gróf választói csak egy hajszálnyira lettek volna a törvénye alapról, hamarabb karóba huzzák volna őket semmint el nézték volna azt nekik. Azok a kik a várnai és a csaczi cinikus gaszágokra képesek voltak; azok a kik csendőrtgyverekkel vezették a választásokat, elképzelhetők-e az elnyomott ártatlanok megfordított szerepében?

Ah! a Mauthner diadala is csak magból kelt ki, a melyet fogékony talajban elvetettek. Bánffy ideája sem új. Minden zsarnok igyekezett magáról elhárítani a felelősséget, minden rabló igyekszik áldozatát kolni saját bünéért. Egy kétségbeesett utánzat az egész manőver, a melynek a másik czélzata az, hogy ezen az alapon elvethessék az ellenzék petícióit is, úgy tüntetve fel a dolgot, hogy kölcsönös az elnézés. Megkegyelmeznek Apponyinak és Zichy Jánosnak, hogy megtarthassák a várnai s a többi rablott mandátumokat. Ha pedig a nagy felháborodás az utóbbi törekvésüket lehetetlenné teszi,

úgy Apponyit és Zichy János grófot is Ugron sorsára juttatják.

Ez a Bánffy eszének legújabb találmánya!

— A vámszerződés felmondása. Az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi szerződésünk, mint feltétlenül megbízható forrásból értesülünk, magyar részről felmondattott. A felmondás közlése jegyzék alakjában történt, a melyet a magyar kormány az osztrák ösz-miniszteriumhoz intézett és a mely már tegnap óta Badeni osztrák miniszterelnök között van. A felmondást a magyar kormány a jegyzék bevezetésében a kiegyezési tárgyalásoknak eddigi menetével és a vám- és kereskedelmi szövetségnek 22. §-ával okolja meg. — Az osztrák kormány ugyane forrás szerint készült a felmondásra, de a magyar kormány ebben megelőzte, mint 1876-ban is, a mikor ez a felmondás szintén magyar részről történt meg.

— A főrendiház tagjai. A főrendiháznak az 1896—1901-iki országgyűlésen összesen 389 tagja van, és pedig: 18 teljeskorú főherceg, nevezetesen osztrák estei Ferenc Ferdinánd, Cito Ferenc József, Ferdinánd Károly Lajos, Lajos Viktor, Lipót Ferdinánd, Lipót Salvator, Lajos Salvator, Ferenc Salvator, József Ferdinánd Salvator, Péter Ferdinánd Salvator, Frigyes, Károly István, Jenő, József, József Agost, Lipót, Ernő, Rainer főhercegek, továbbá 31 katolikus egyházmegy, 9 görög keleti egyház, 6 evang. református és unitárius egyházi méltóság, 13 országos zászlós, köztük a pozsonyi gróf és a koronaőrök, 6 tag hivatal és választás alapján (horvátok), herceg, 225 gróf és báró, végül az életfogytiglan kinvezett és a főrendiház által választott 50 tag közül még életben levők, számszerint összesen 92-en.

— Megtámadott mandátumok. Összesen huszonhét mandátum ellen adták be a petíciókat. A kérvényekben megsemmisítetni kéri a következő képviselők mandátumát: Biedermann Rezső, Mezőssy Béla, Jurits Mihály, Gajári

Ödön. Kornias Ferencz, Sima Ferencz, Wolfner Tivadar, gróf Apponyi Albert, Lukács László (egri mandátum), Szentiványi Gyula, Hock János, Várossy Gyula, Tibád Antal, Holló Lajos, Mattyasovszky Gyula, Láncai Leó (csaczi mandátum), Lakatos Miklós, Marsovszky Endre, Kende Béla, Reitter János, gróf Zichy János, gróf Zay Miklós, Meszlényi Pál, Berger Ignác, Emmer Kornél, Sipeky Sándor és báró Pongrátz Anzelmét.

— Bedő Albert államtitkár távozása. Bedő Albert, a földmívelési miniszterium címzetes államtitkára, országos főerdőmester, beadta állásáról való lemondását Darányi miniszternek és megvált hivatalától. Bedő főkép azért mondott le hivataláról, mert mint adminisztratív államtitkár nem maradhatott volna tagja a parlamentnek; kárpótlásul a földmívelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg őt nevezi ki a szőlőfelállítási kölcsönt kiosztó bizottság elnökévé. Bedő utódjává, illetve a földmívelési miniszterium politikai államtitkárává a meszkéri Kiss Pált, Zólyom megye főispánját nevezték ki, a ki mint passzionátus és kitünő gazda országszerte jó hírnévre örvend.

— Barnum kalendáriuma. A nagyvárosny választó kerület választóit ötletgazdag meglepetésben részesítette a múlt héten „szeregett” képviselőjük, dr. Óvári Ferencz. A kerület választói közül ezret az Athenaeum 1897. évi naptárának egy-egy példányával ajándékozta meg, a mit a „drága” polgártársak eleinte nem tudtak ugyan mire magyarázni, de mikor kinyitották az ékes kalendáriumot, azonnal megértették, hogy miért éppen ezzel ajándékozta meg őket egyhangulag, lelkesedéssel megválasztott képviselőjük. Az ajándék-nyanis szerényen és minden reklám-czelzet nélkül mosolygott eléjük a „rajongású szeretett képviselő arcképe”, a ki — ha már személyesen nem lehet mindig köztük — legalább papiros formájában akár mindig hasznos szolgálatokat tenni kerületének. Beavatottak mondják, hogy a nagyvárosny Barnum e legújabb szeretetyilvánítása közel sem került annyiba, mint egy szintén a múlt héten megjelent irodalmi termék, a mely Budapestén készült, de Veszprémben nyomódott le.

dolgairól: győződjék meg azok nyivoltáról minden kedvelője a szép dolgoknak. E helyett álljon itt magának Mikszáth Kálmánnak legutolsó írása, mely ott diszeleg az Almanach elején. Figyeljétek tehát:

Előszó az 1897. évi Almanach-hoz.

Fogarasz, okt. 23. 1896.

(Singer és Wolfner kiadóhivatalának.)

Kaptam a sürgönyöket, már a másodikikat, hogy az előszó a körműkre égett, hogy küldjem postafordultával, hogy már ügyis az utolsó, a tizedik.

Hát én hiszem, hogy sürgős, de nekem is sürgős dolog van. Ha ezt a négy-öt napot fel nem használom, mandátum nélkül megyek haza.

Itt még sok igazítani való van. A városiak aprehandálnak, hogy igen keveset tartózkodtam köztük az öt éves ciklus alatt.

Mondtam nekik, hogy idejővet épen egy olyan kerületen mentem keresztül, a hol viszont azért neheztelnek a képviselőre, hogy mindig a kerületében ilt, a helyett, hogy az országgyűlésen lett volna.

— Igen, igen, — jegyzé meg a pártelnököm, — de legalább egyszer mégis el kellene jönni a forrásához, a honnan az erőt meríti az illető.

Hát erre is vissza tudtam vágni: — Hol látta azt, kedves bátyám uram, hogy a patak a maga forrásához jőjön? Csatangol szerzeszt, de vissza nem jön...

A városiak végre is jó emberek, lehet velük beszélni; azonfelül többnyire per tu pajtásaim; de a falvak! A falvaktól fázom egy kiesit. Itt már képtelen vagyok a ripoztokra,

ha valami közbeszólással felém találnak suhintani. Az összes tudományomat épen most szedem be, fel s alá járva a szobában; két napja magolom az elmondandó román beszédemet:

„Fratilor allegatori! Mulcamesce que meace primit qua candidat de deputat...”

Itt van ni! Már megint kiesett egy szó az eszemből. Hogy melyik? Csak az egészről tudom, mit jelent: „Köszönöm nektek választó testvérek, hogy elfogadtatok engem képviselőjelöltnek”, de hogy melyik közüle a „köszönöm”, melyik az „elfogadtatok”, nem vagyok a megmondhatója. Nem képzeltetik, kérem, milyen keserves munka! Vagy a szavakon volna több gumi arabikás, vagy az emlékezetem tábláján. És mégis meg kell lenni. A főispán is, a kortések is azt hajtogatják: „meg kell lenni; valamit neked is tenned kell a népert.” Hiszen belátom. Tanulok is, csak egy csurog rólam a verejték: Mulcamesce que meace primit... De legalább önk ne háborgassanak a sürgönyekkel. Miképen jut eszükbe olyasmi, hogy én most előszót írjak az Almanachba?

Hivatkoznak a táviratban irói reputatiómra, a közönségre, mely mohón várja az előszót. Igen, igen, a hálás közönségre! Képzelem, milyen türelmetlenül csoszog már. Igérik, hogy csak most az egyszer küldjem még el a kéziratot, ezzel letelik a tiz év (a mennyit ígertem) s soha se kérnek többet. Figyelmeztetek ne csalókatam meg az utolsó évben a virtust — tiszser irni ugyanazon témáról.

Ah istenen, igen kábult a fejem. Nem is tudom, én vagyok-e én? Igazán én irtam volna önöknek a tiz előszót?...

Most hozza a hirt a hajdu, hogy az egyik zászlómat letépték és összetörték az ide-

való magyar vargák és hogy száz oláh vokással most már többet kell behoznom. Lesz a mi lesz; nem tesz semmit! Csak kérem ne sürgönyözzenek többé, akár én vagyok én, akár nem én vagyok. Mert itt ilyenkor, a választás alatt, a sürgönyök, a miket kapok és küldök, sajnos nyílt titok. Egy szót se, egy szisszenést se, kedves Singer és Wolfner urak! Isten mentse, ha itt külsőne, hogy én vagyok ilyen nevű iró, aki husz éve művelem jól-rosszul a magyar faj nyelvét, kulturáját. No csak az kellene nekem! Még majd azt találnák mondani:

— Mit akar itt az ur? Mért nem megy követnek azokhoz, a kiket szolgál, a magyarokhoz?

Jaj! mingyárt a föld alá sülyednék szégyenletemben; jaj de megvolnék akadva, mert a feleletben vagy magamat kellene lekicsinyíteni, ami nem volna jó rám nézve, vagy a magyarságot kellene leszólom, ami nem volna igazságos. Hiszen végre is elég szép a fajunktól. hogy Jókai Mórt megválasztja olyan tiszta magyar helyen, mint Karczag, azt a Jókai Mórt, aki hatvan éve szerzi a dicsőséget a magyar névnek. Mi ehhez képes az én husz éves munkásságom? Semmi. Ha kiszorultam a magyarok lakta vidékről, hát kiszorultam, punktum! Végre is ki tehet arról, hogy nincs elegendő kerületünk, vagy hogy annyi nagy emberünk van? Az egyik a Kossuth szeméit fogta be, hát azért jár neki a mandátum, a másik a Tisza ablakait verte be, megilleti a ipolgári koszorú; a harmadik aktívus államtitkár, a negyedik az államtitkár unokaöccsének a sógorneját vette nőül. Mindnyájának meg van a becsületes jogcizime. Nem vagyunk bolond, hogy be ne lássam, mert ha be nem látám is így lenne.

helyeket keresték. Podmaniczky azonnal lármát csapott s a megjelent örkkel elfogta Lindtner és Embert, de Gscheid elmenekült.

No volt erre aztán ribillió! Polczer alkaptányért szaladtak s megzavarva jótékony álmát, ki aztán a rendőrség élén atkutatva a korona fogadót és Kohn fakereskedő házát, de Gscheid nem volt található. Kűd elöttem kűd utánam — eltűnt!

Már lemondta a reményről, hogy felválhassák, mivel azt hitték, hogy ez idő alatt már a városból is kiszökött. Azért abba is hagyták keresését.

Mi történt azonban kedden reggel? Az egyik megyeházi iroda-szolga lepillantott egy félreeső helyre a megyeház második emeletén, és onnan sunyi szemekkel nem más tekingetett felé, mint a szökés értelmi szerzője, a jeles Gscheid, lefűltek rögtön, és most kissé melegben helyen elmélkedhet a nem sikerült kirándulás fölött.

A megyeház börtönének nevétséges állapota pedig marad tovább is változatlan. A rabok nagyobb szökési kedvének előmozdítására.

A városház börtönéből is kiakart három cigány szabadulni az elmúlt éjjel. Lefeszítették ugyanis az ajtó vaspántját, s azzal kezdték a falat bontani, hanem ugylátszik a rendőrök éberebbek, mi tá megyeházi örök, mert a gyanus neszre bementek s a cigányokat a munkában megakadályozták, s reggel két csendőr őrizetére bízták őket, mivel tulajdonképpen a csendőrség foglyai, s csak ideiglenesen a kihallgatás folyamán voltak a városház börtönében.

HIREK.

— Itt a tél. Az égen rehez olmos felhők száguldanak s az idő mindegyre zordonabbá válik. A télapo megjött felér lepellel — habár rövid időre — beborította a tájat. Versenyre kelt az őszi vapnak langy fuvalma, de már győzni nem tud. Az ékes lomsátor s szemet győrködött zöld mező elült. Eltűnt s megsemmisült, mint az emberi élet megsemmisül, s ha a sok évi tudásunk nem mondaná, hogy újra lesz ékes lomsátor s szemet győrködött zöld mező, nem állitanánk bi tosan. Azért az őszi és tél biztos bizonyítéka annak, hogy mint télen a természet elhal s tavasszal újra életre jön, ugy az emberi élet is elhal, de újra feltámad. A hó nem volt állandó, de már ha még egyszer megjelenik, ugy el lehetünk rá készülvé, hogy uralkodni fog és a Nádor-utcai korzó megszűnik s helyette felébred a korcsolya pálya, hol az ifjak vigan suhannak végig a jég sima parkettjén.

— Eljen a francia királyné! Brüsszelből jelentik, hogy tegnapelőtt nagy royalista-tüntetés volt az orléáni herceg mellett. A mikor Fülöp herceg Luynes herceg kíséretében kihajtatott a Hotel de Flandres kapuján, a francia orléansisták nagy tömegbe gyűlve össze az épület előtti: kiáltották: „Eljen a király! Eljen a királyné! Eljen az Orléans család! Eljen Franciaország!” A tömeg, a rendőrség közelbérésére aztán békésen szétoszlott!

— Vörösmarty-ünnepély. A „Vörösmarty-örök” a nagy költő Vörösmarty Mihály születésének évfordulóját azzal ünnepli meg, hogy december hó 5-én szombaton délután 6 órakor saját helyiségében felolvasó estélyt rendez, melyre a kör tagjainak a meghívók már kibocsájtattak. A felolvasások sorrendje a következő: 1. „Aia Sophia” gróf Pestetich Benő. 2. „Az időjárás több tényezőiről.” dr. Kunth József. 3. „Bogdán a diskrét.” Elbeszélés. J. a K. b. Ödön. A felolvasást társasvácsora, ezt pedig táncz követi. A társasvácsora

alatt, ugyszintén a tánczestélyen a m. kir. V. honvédeknek fog működni. Az ünnepélyen a nem tagok is részt vehetnek, — a mennyiben a helyiségek megengedik — ha ebbeli szándékukat a kör igazgatójánál folyó hó 4-én pénteken délután 3 óra között bejelentve tőle belépti jegyet nyerne. A táncz kezdete fél 10 órakor.

— Bucsünnepély. Azon alkalmából, hogy Bezy József polgári leány s belvárosi községi elemi iskolának 10 éven át szeretve tisztelt hitoktatója fülei plébánossá lett kinevezve, a nevezett iskolák tanulói holnap, december 30-án délelőtt 11 órakor a polgári leányiskola nagytermében bucsü-ünnepélyt rendeznek, mely alkalommal ének és szavalatok után egy diszes emléktárgyat adnak át a polgári iskolás tanuló leányok

— Az iskolaszék alakuló gyűlése. Az iskolaszék tegnap délután 2 órakor ülést tartott, melyen elnököt és jegyzőt választottak. Az elnöknek meg lett választva ismét Alaghy Dezső, jegyzőül pedig Szirbek József. Segédjegyző lett Vagner Antal tanító. Az ülésen Havranek József elnökölt ideiglenesen.

— Szerkesztő változás. Az „Alkotmány” eddigi szerkesztője Bonitz Ferenc a mai nappal megszünt a nevezett lap felelős szerkesztője lenni s ezután csak mint munkatárs szolgálja a néppárt központi organumát. Visszalépésének oka, megrongált egészségi állapota. A lap szerkesztéséért a mai naptól kezdve Dugovich Imre felelős, a ki eddig az „Alkotmány” belső dolgozó társa volt.

— Ünnepély a főrealiskolában. A székesfejevári állami főrealiskolai „Ifjusági Önképző-örök” december 8-án délelőtt 10 órakor Vörösmarty Mihály koszorus költőnk emlékére ünnepélyt rendez, melynek tárgyszorzata a következő: „Hymnus” előadja a főrealiskolai ének-kar. „Megnyitó beszéd” tartja: Exner Győző tanár. „Szép Ilonka” Vörösmartytól, melodráma; szavalja: Molnár Béla VIII. o. tan., zongorán kiséri: Kiss Géza VIII. o. tan. „Vörösmarty nőalakjai” írta és felolvassa: Berényi Győző VIII. o. tan. „Szózat” előadja az ének-kar.

— Közigazgatási bizottság a megyénél. Fejérmegye közigi bizottsága december hó 10-én ülést tart, melynek tulajdonképpen 8-án kellett volna megtörténni, de tekintettel, hogy e napon ünnep van, az ülés 10-ére lett elhalasztva.

— Czigányok garázdálkodása. a vidéken. Daczára azon nagy hajsásznak, melyet a csendőrség a tolvaj czigányok ellen nem régen intézett, mégsem lehet a Fáraó ivadékaik megszelidíteni. Napról-napra hallani garázdálkodásairól, s különösen most tél elején. A nagy hideg ugy látszik örökjék is hat, mert a puha pelyhes dunnák iránt szeretettik végtelen. Wevesk a János fülei lakosnak vasárnap november 29-én a lakása ablakain betörték és 200 frtot, ruhaneműt és dunnát loptak el. A csendőrség őrzi a tolvaj czigányokat.

— Eltipratás. Az ember vigyázatlanságának mindig vannak áldozatai. Így történt november 26-án is. Szilagyi János csakvári lakos kocsiával a hazaigyekvő Hunan György zámolyi lakost a zámolyi országúton eltipratta még pedig oly szerencsétlenül, hogy Human György fején súlyos sebesülést szenvedett.

— Nyugdíjazás. Fejérmegye jegyző nyugdíjválasztmánya a múlt hó 2-én tartott ülésben Hunyadi Mihály nádasdudányi körjegyzőt, tekintve, hogy már hcászabb idő óta beteg, s agkkora miatt nem felelhet meg kötelesegeknek — nyugdíjazták.

— Öngyilkosság. Nem tudta bevárni halálát, daczára aggkorának, Csörgő Sándor 82 éves soponyai lakos. Megunhatta nagyon az életét, hogy meggondolatlanúságában a legocsmányabb bűnöl egyikkéz, az öngyilkossághoz fordult. Vasárnap, november 29-én egy köfélél az udvarán lévő fára felakasztotta magát.

— Szétrobant kazán. Alig hogy elkészült a székesfejevári—adony—szabolcs—paksi helyiérdekű vasút, már is nagy szerencsétlenségek színhelye volt. Nem régen Előszállítás pusztán siklott ki 3 kocs, a mely több ember sebesülését okozta. Szombaton november 28-án délután 5 óra tájban pedig ismét nagy szerencsétlenség fordult elő a vasutvonalknak Dunapentele és Nagy-Venyim közti részén. A vonal e része még nem teljesen kész s a szükséges kavics hordásra egy rozszant mozdonyt vett meg a vállalkozó a M. A. V.-tól, melynek már előreláthatólag tönkre kellett menni. A nevezett napon a mozdony néhány kocsiival hordta a kavicsot s a mozdonyon a gépészen kívül Elkán mérnök is fenn volt, hogy felvigyázzon a munkára. Oltel nevű mozdonyvezető feledékenysége folytán, az amugy is rozsz mozdony kevés vizet vett fel, amely aztán okozója lett a nagy szerencsétlenségnek. A mozdony még Dunapentele községhez közel volt, midőn a mozdonyvezető észre vette a gőz nagy feszítő erejét, de rajta már képtelen volt segíteni, mert a másik pillanatban már a gép kazánja óriás robajjal repült szerte-széjjel a mozdonyon levőket magával ragadva. A mozdony darabjait 100 lépés távolságba szedték össze. Oltel mozdonyvezető s a fűtő rögtön meghalt, Elkán mérnök habár külső sérülést nem is szenvedett, de a szenvedett borzasztó rázkódtatás következtében olyan veszélyes belső sérüléseket szenvedett, hogy életben maradásához nincs semmi remény. Ezen szerencsétlenség okozója a M. A. V., amennyiben, ha tudomással bír, hogy egy rozsz mozdony az, melyet megvenni akarnak, minek adja el? A szerencsétlenség színhelyén megjelent a hatóság valószínűleg ez irányban fogja megtenni a bünyfenytő följelentést, mivel a másik kétkes Oltel gépész már többé semmiféle földi igazságszolgáltatás által felelősségre nem vonható. A rendkívül erős robbanás következtében három kavicssal telt kocs a sinekről kisiklott s a pálya annyira megrongálódott, hogy a javítás néhány napot igénybe vesz.

— A kiállítás történelmi kincseit mind mostanáig együtt tartották, hogy az érdekebb és értékebb műtárgyakat le lehessen rajzolni és fényképezni ama nagy diszmű számára, mely Dániel báró kereskedelemügyi miniszter megbízásából fog megjelenni Czobor Béla dr. szerkesztésében. Miután a fűlvételek elkészültek, a héten megkezdtek a kiállított tárgyaknak elszállítását. Tegnap vitték baba a király az esztergomi bazilika és az Eszterházyak fraknói múkincseit, de beletelik még néhány napba, talán egy-két hétebe is, míg a történelmi kiállítás 880 kiállítója mind visszakapja tárgyait. Míg az utolsó darabot el nem vitték, mindaddig rendes katonai és kiállítás őrseg őrzi a történelmi főcsoport épületeit. Ez az épület tudvalevőleg teljes egészében megmarad és benne fogják elrendezni az országos mezőgazdasági muzeumot.

— A „Báró Hirsch Mór jótékonyági (!) és önségélyző (!) egylet”-ről a „Közegészségügyi Kalauz” legutóbbi száma írja a következő érdekes dolgokat: „Nem jó hírek szármálnak ezen egylet felől. Nevezett egyletnek az a nyilván tudott célja, hogy a jótékonyág gyakorlásának ürügye alatt, czégének bejegyeztetése, nyilvános számadás tétele, főleg pedig a 100,000 frt biztosítók letétele nélkül biztosítási üzleteket köthessen. Az egyesület ugyanis tagjainak halál esetén 16, 21, 30 frtnyi évi díjért 300, 600, 1200 frt halálzási prémiumot stb. ígér, de csak ígér, mert az egyesületnek

és rengeteg sok nyelvészeti könyvet gyűjtött össze, köztük akárhány olyat, mely unicum. A fejedelmi filologus ugyan, mint III. Napoleon unokaöccse, nagyon sok könyvet kapott ingyen a francia kiadótól, de mégis 400,000 frankot költött gyűjteményére, úgy, hogy özvegye vajmi olcsó árú szobott, mikor a city-től 7000 font sterlinget kért a könyvekért. A city azonban két év óta nem tudta magát elhatározni, hogy ennyi pénzt adjon könyvekért és a nagybecsű gyűjteményt most egy Nichols nevű könyvkereskedő vette meg. A tudósok nagyon fájlahatják, hogy így esett, mert a gyűjtemény most szét fog kállódni.

— Legszébb és legalkalmasabb karácsonyi ajándék a diszes bicikli levélpapír, a melyek dus választékban és a legújabb formákban igen olcsó áron kaphatók: Számmer Imre könyvnyomdájában Székesfejérvárott.

— Nagy karácsonyi vásár! Megnyitás 1896. decz. 1-én. Deutsch Manó és Fia divatruház tulajdonosok elhatározták, hogy a felhalmozott utolsó divatu árúkészleteiket rendkívül mélyen leszállított árákért elárújták. Ugyais nagy karácsonyi vásár lesz rendezve és minden bevásárláshoz egy ajándék tárgy lesz mellékelve. Eladásra kerülnek: női ruhakelmék, női felöltők, selymek, szőnyegek, függönyök és legkitűnőbb gyártmányú vászonneműk, nemkülönben saját készítményű női fehérneműk. A verseny nélküli olcsó áraknál fogva a fennvezetett árú különösen karácsonyi ajándékokra alkalmasak s ezennel megihívjuk t. czimedet, hogy e ritka ajánlatot használni el ne mulassza. Tisztelettel kérjük a czégre ügyelni: „karácsonyi vásár“ Deutsch Manó és Fia Székesfejérvárott.

— Nagy megiszteltetés érte a kőbányai polgári serfőző-részvénytársaságot, melynek az ezredéves országos kiállítás jurytanácsa a legmagasabb kitüntetést, melyet egyáltalán adhatott, a diszoklevelet adományozta és nagyban való gyártás-, haladás- és kitűnő minőségért. Ezen kiváló kitüntetést annál nagyobb értékkel bír, mivel az összes kiállított közt egészben csak száz diszoklevél lett kiosztva s az országban a kőbányai polgári serfőző-részvénytársaság volt az egyetlen serfőző, mely diszoklevelet nyert. Ebben az illetékes tényezők legmagasabb elismerése nyilvánul, mely az elért kiváló eredményekért méltán illeti ezen vállalatot, a mely tőszegi Freund Vilmos vezérigazgató kitűnő vezetése alatt a sörpár terén ily rendkívüli haladást tanusított.

— Egyházi szerek, zászlók, miseruhák, keresztutú- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlközik Szűts és Társa, a bibornokérséki és Magyarország hercegszékprímásának udvari szállítói. — Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca.

Irodalom és Művészet.

Bácsy Jakab, regényes történet a XVII. századbeli hajduvilágból. Irta: Deli. Tizenöt, a szövegbe nyomott képekkel. Kiadja a Franklin-Társulat. Szerzője egyik elsrangú történétírónk, a tud. akadémia tagja, ki több rendbeli munkával gazdagította már irodalmunkat. Tősgyökere magyarországi előadásával, tárgyának eleven kezelésével, mint elbeszélő is az első közé tartozik. A XVII. század élénkül meg e regényben, a színhely is érdekelt a bosnyákok földén. A magyar hajdúk, a bosnyák mohamedán urivilág, a ferenczrendi barátok azonkori állapota változatos csoportosításban következnek az érdekes regényben. Szerző levéltári kutatásai közben, a római oratoriánusok könyvtárában akadt a leírásra, mely régényességénél fogva azonnal lekötötte figyelmét. A Neri szt. Pülp alapította oratoriánus congregáció egyik tagjának, P. Spada Virgiliusnak az elbeszélése alapján írta le ebben a Codexben Severanus János egy regényes életű bosnyák leánynak

viszontagságos történetét. Időközben Raguzában is talált a szerző egyes adatokat s módjában lévén Bosznia különböző vidékeinek megszemlélése, megszületett a tárgyának lényegét s a kor jellemzését és színterét tekintve teljesen igaz regény. A történelmi regények műjája nálunk teljesen el van hanyagolva. „Bácsi Jakab“ szerzője sok előkelő tulajdonsággal ébreszti föl ez iránt a figyelmet s kér helyet magának is. Illusztrációi Dörre Tivadar és Tury Gyula művészi kivitelében értékesítik a regényt. A diszes kötet ára 1 frt 20 kr.

Az Athenaeum Olvasótárának legújabb kötete Gyarmathy Zsigáné ismert írónők elbeszéléseit hozza „Régi urak, új parasztok“ czímen. A kötetben levő nyolcz elbeszélés mindegyike bizonyosága annak, hogy Gyarmathy Zsigáné nemcsak érdeklődéssel, hanem hivatottsággal is nyul a tollhoz. Ezt legjobban bizonyítja új kötetének „Nem akart imádkozni“ és „A faj“ című pompás elbeszélései. Nem üres szóhalmozás és szentimentalizmus az, a mire törekszik, hanem eleven egészséges életfilozófia. A szépen kötött könyv ára 50 kr.

Az „Oktató Néplap“ szépirodalmi, ismeretterjesztő képes kétheti lap első mutatóvny-száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Menekvés a bold. Szűzhöz kísértés idején. (Költmény.) Irta: XIII. Leó. — Mit akarunk? — Az Isten könyve. (Költmény.) — A Sinkovits leánya. (Elbeszélés.) Irta: Bodnár Gáspár. — Adven. . . or. Irta: Fendorovits Zsigmond. — Levelezés: Menyhért levele Gabi bátyjához. — A gátfalvi arisztokraták Bécsben. (Humoros rajz.) Irta: Z. Varga Mihály. — Régi mondások. — Jogismeret; hagyatéki tárgyalás. — A katholicus missziókról. — A gazda. — A gyermek nevelése. — Sursum corda. — Az egészség dologáról. — A meghülés. — Hazánk. — Külföld. — Kéthetenkint. — Irodalom: Furcsa de így van. (Költmény.) — Hasznos tudnivalók. — Konyha. — Képeink: XIII. Leó. — A legszen- tebb anya. — A pozsonyi ferenczrendiek góth tornya. — A szegénység karácsonya. — Mulla- tató találós kérdés. — Budapesti piacz. — A tartalmas kéthetenkint egyszer megjelenő lapra egész évre 2 forinttal lehet előfizetni. Nyolcz gyűjtő után egy ingyen példány. Szerkesztőség: Pozsony, ferencz-tere 1. szám. Mutatóvnyszámokat kívánatra ingyen küld a szerkesztőség. Előfizetés legalább 1 frt bekiülése mellett történik.

Új zeneművek. Kellemes változatoságot szerez a Rózsavölgyi és társa udv. zeneműkiadó cég (Budapest, Kristóff-ter) a közönségnek klasszikus darabokat, rokokó-táncot, magyar dalokat hoz egyszerre. A „Klassische Studien für die Violine“ című gyűjtemény első füzeteiben Vignetti olasz mesternek 8 caprice-át Bloch József dolgozta át, az Orsz. Zeneakadémia és a Nemzeti Zenede jeles hegedűtanára (ára 2 frt 10 kr.) Az „Irma-Gavotte“ Péchy Mariska 2 műve: a könnyű zenét kedvelők szívesen fogják zongorázni (ára 80 kr.) Végre a „Galgavölgyi Népdalok“ ötödik füzete, mely Zsadaányi Armand nyolcz csinos nótáját tartalmazza énekre és zongorára (2 frt 40 kr.); egyiket-másikat már az egész országban éneklők (De szeretnék a királyllyal beszélni, Rezgő kalász...) s ez a legnagyobb dícséretük.

Új zeneművek. Dícséretre méltó buzgalommal adja ki egymásután a Rózsavölgyi és társa udv. zeneműkiadó cég (Budapest, Kristóff-ter) ugyszólván a legjobb zenedarabokat. Legújabbban megjelent kiadásában „La Merlito“ Chansons Bretonne, Boskovits könnyű, de mindamellett szép darabja ára 75 kr.; „Keringő“ czímmel Szapáry Pál gróf egy szerzeményét, mely szintén elég csinos darab s könnyen játszható, a 2 korona, azonkívül a III. számú „Magyar Rapsodiák“ füzete, mely 4 darab szép magyar nótát tartalmaz Gáspár Ferencztől. (1. Nem hallottam soha ily buszhangszót. 2. Lekaszálták már a rétet. 3. Fehér galamb. 4. Édes anyám ha bejön.) Ára a füzetek 1 frt 20 kr. Az itt jelzett zeneművek mind nongorára jelentek meg.

Néppárti naptár: magyar, német és tót nyelven; hasznos politikai és társadalmi közleményekkel, sikerült elbeszélésekkel, kacagató képekkel s szöveggel megjelent és kapható a „Herkó Péter“ kiadóhivatalában (Budapest, Zsibárus-u. 7. sz.) Ára magyar és német szöveggel 40 kr., tótul 30 kr. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Verne Gyula összes munkái, új olcsóbb diszkiadás. Kiadja a Franklin-Társulat. A nagy-hírű francia szerző műveinek ez új kiadásában már hét munka jelent meg, az egyedüli kiadás, mely a francia eredeti képekkel érdekesíti a köteteket. Most a nyolczadik munka kezdődik meg az 53-54-ik füzetekkel: A Robinsonok iskolája, regény, francziából fordította Visi Imre. Második egyedül jogsított magyar kiadás, 50 képpel. Verne minden regénye az ismereteknek annyi gazdagságát, az előadás annyi érdekesítő tulajdonságát foglalja magában, hogy a felnőttek és az ifjúság közt méltán elterjedtek. Kéthetenkint egy-egy füzét hagyja el a sajtót. Egy füzét ára 20 kr. Diszes bekiülési táblák kéthetenkint 40 kr. Megrendelhető minden könyvársznál.

A Jó Pásztor XV-ik évfolyamának 1-ső és 2-ik füzeté a következő tartalommal jelent meg: Advent I. vasárnapjára. — Sz. András ap. napjára. T. Pelikán Kr-tól. — Advent II. vas. Babik J-től. — Adventi sz. tanítások. — B. Assz. sepleltelen fogant. Eöplyi F-től. — Advent III. vas. Domonkos Istvántól. — Advent IV. vas. Bartha Istvántól. — Karácsony napjára. Aubermann Miklóstól. — Karácsony ünnepére. M. V-tól. — Sz. István protomartyr napjára. T. Pelikán Kr-tól. — Karácsony ut. vasárnapra. Irisk F-től. — Év végére (millenniumi beszéd). T. Pelikán Kr-tól. — Az év utolsó estjére. Szenici Jánostól. — Új esztendőre. T. Pelikán Kr-tól. — Új év utáni vasárnapra. Kováts Lajostól. — Vízkereszt ünnepére. Lepsényi Miklóstól. — Vízkereszt ut. I. vasár. Paulovich K-tól. — Esketési beszéd. — Jézus szents. nevenapjára. — Vízkereszt u. III. vas. Kudlik Jánostól. — Szives pártolásra ajánljuk a tartalmas folyóiratot. Egész évre 4 frt. Kapható: Pozsony, Ferencziek.

Kaukázusi elbeszélések, írta Gnyevics P. P., az orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső. A könyvben megszokott emberek és szokások helyetti egész más szokatlan világ tárul föl a kötet négy elbeszélésében, jó távol a nyugati civilizációtól, kis közök falvakban, vadon bérécek közt. Az orosz író érdekesen írja le ezt a világot, embereivel együtt, kiknek szokása és életviszonya különbözik a miénkétől, de érzésük ugyanaz, s a bánat és szenvedés itt is otthonos. „Pusztaság“, — „Az apa“, — „Hasszán“, — „Boldog nap“ a kötet elbeszéléseinek czime. Mindenikben a szláv borongás árnyai húzódnak végig komoran, s a cselekmény is drámai. A számos szép illusztrációval a kötet néprajzi értéke is kifejezést nyer. Kiadta a Franklin Társulat s ára 1 frt 40 kr.

Törvényszék.

— Végtárgyalások. A székesfejérvári kir. törvényszéknél december hónapban a következő bünyűi végtárgyalások fognak megtatni. 1896. december 5-én. Straubinger András, mag. okirat ham. bünt. Horváth László, hamis vád véts. Simon István, sikk. véts. Ember László, hamis vád véts. — Deczember 9-én. Balogh János és tsa. hat. elleni erőszak bünt. Huszár Józsefné, hat. ell. erősz. bünt. — Decz. 12-én. Karász János és tsa. nyilv. becs. sértés véts. — Deczember 15-én. Véber Ferencz és tsa. vigalm. véts. Ertl Ferencz és tsa. hat. ell. erősz. bünt. Halupka Ferencz szánd. emberölés bünt. Fragóczai Lajos erősz. nemi közöb. bünt. — Deczember 16-án. Takács Erzsébet vértéft. véts. Barabás Martinkovics Ferencz és tsa. stb. bünt. — Deczember 19-én. Halász Mihály és tsa. lopás bünt. Paulik János hiv. hat. visszaélés véts. Szirmai Armin vétk. bukás véts. — Deczember 22-én. Grozdics Jenő család véts. Segall Náthán és tsa. hat. ell. erősz. bünt. —

December 23-án. Polovitzer Antalné és társa lépés bünt. grf. Vasquez Alfrédné család bünt. Huszár Pál hat. ell. erősz. bünt. Pálkás István és tsi. orgazd. bünt. — December 29-én. Pable Antal hamis vád bünt. Petrovits József és tsi. lopás bünt. — December 30-án. Pisch István és tsi. s. t. sért. bünt. Heitmar Mátyás szánd. emberölés bünt.

— Egy forintos zsarolás. Galambos Simonült tegnap délután a vádlottak padján. Azzal volt vádolva, hogy Grozdics Jeromosnótól egy forintot követelt, melyet régebben Grozicsné urának ő adott egy ló árára foglalól, de a vétel nem történt meg. Történt pedig, hogy Grozicsné Erd és Batta közt egy alkalommal kocsin ment, mikor is találkozott Galambossal, a ki a lovak gyeplűit megfogva, a kocsit megállította s követelte az egy forintot. Grozicsné nem volt hajlandó megadni az egy forintot, erre Galambos a kocsin levő vékát le akarta emelni — mely amugy sem ért egy forintot — de Grozicsné megfogta s nem engedte. Erre elkésztek egymást szidni kölcsönösen. A panaszos Grozicsné volt. A törvénysek tekintve, hogy a vádlott rovott maltna egyén, egy ízben már 8 havi börtönt ült, súlyos testi sértésért, azért ez újabb vétégért 8 napi fogházat kapot s a költségekben is elmarasztalták.

Közgazdaság.

A mezőgazdasági cselédügy.

(—k —n.) A mezőgazdasági cselédek s munkások türelmetlen helyzete körülbelül egykeletti a mezőgazdasági válsággal. A magyar föld eladósodása, a sok birtokcsere s a birtoktestek szertelen felaprózása mind hozzájárult ahhoz, hogy a mezőgazdasági cselédek s munkások sorsa rosszabbra forduljon. A magyar mezőgazda maga is érezve az idők súlyát, ennek nyomása alatt kénytelen volt cselédeitől sokat megvonni, amit azelőtt könnyűséggel cselédei anyagi helyzetének javítására áldozott. Az anyagi gond, mely teljes súlyával nehezedik a magyar gazdára, lassankint megszűntette azt a patriarchálisnak mondható viszonyt, mely a gazda s cselédei közt fenállott. Ez a patriarchális viszony tette lehetővé azt a gazdára s a földbirtokra nagy előnyt jelentő körülményt, hogy a cselédek kenyéradójukban a gondoskodó családfőt s a földben valamennyiök megélhetését biztosító jóságos eszközt tekintették. A dolog tehát ment nem immelámmal, hanem jókedvvel, biztos tudatával annak, hogy kenyéradójuk még a rossz esztendőben is, habár anyagi áldozatok árán, de gondoskodik tisztességes megélhetésükről. Ez a viszony persze megszűnt a helyébe a szerződéses viszony vasszigorúsága lépett, melynek hátrányai teljes súlylyal neheztedek a cselédekre s mind aktuálisabbá teszik a cselédügy megoldásának szükségességét.

A cselédügy hátrányait csak növelte a divatos lett földbirtleti rendszer. Ez magában véve is sajátos egy jelenség. A földbirtok tulajdonosa házi kezelés mellett nem tud megélni a földből s azért a kényelmesebbnek látszó birtleti rendszerre tér át. És különös, az a föld, mely birtokosát táplálni nem tudta s melynek rendes üzeme csak az adósságcsinálással volt fenttartható, a bérlő kezében kincses bányává lett. Mért? Az új földbirtokos a bérlőt nem a szeretet köti a földhöz, hanem az uszora haszon. A földet tőle telhetőleg kizsákmányolja, az albérlők is a maguk részéről hozzájárulnak a föld elértéktelenítéséhez. S hogy az uszora hasznot megszorítások, a mezőgazdasági cselédekkel és munkásokkal szemben a rabszolgáltató eljárására emlékeztető zsarnokuralmat tartanak fen. A cseléd s munkás, ki azelőtt szeretettel ragaszkodott a föld tulajdonosához s a földhöz, gyűlölettel van mindkettő iránt eltelve, mert legnagyobb ellenségét látja az új földbirtokosban s bérlőben, kik munkaerejét kizsákmányolják, anélkül, hogy anyagi és

erkölcsi javairól gondoskodnának. Mindez az idő folyamán a munkaadó s munkás közti jogviszony teljes felforgatására vezetett.

Az új földbirtokosok cselédjeivel nem törődnek, mert lélek nélküli gép a cseléd, aki más feladatot ne ismerjen, mint munkaerejének fogyasztásával a tulajdonos gazdagságához járulni. Az u. n. konvenczió kiszolgáltatásával a földbirtokos eleget vél tenni cselédjei iránt tartozó kötelezettségének. Aki pedig ismeri a konvenczió kiszolgáltatása körül a tulajdonos s bérlő által elkövetni szokott visszaéléseket, az indokoltan fogja tartani a gazdasági cselédek türelmetlen helyzetét. A természetben való cselédharszalmánokra néző intézkedés teendő, hogy a gabonaművek minősége pontosan meghatározandó, hogy legelőbb az jusson érintetlenül a cselédek kezei közé, mit a bérszerződés rideg szövege előír. A cselédlakás-viszonyok botrányos állapotán is segítenünk kell. Hány uraságot ismerünk, hol a disznótlak fényűzssel berendezett lakásnak mondható a cselédkunyhóhoz képest, melyek a ragályos betegségek melegágyai. Mit törődik ezzel a földesur, mikor új munkaerők beszerzése nem kerül pénzbe. És ezen gondolkodásomnak teljesen megfelel a földbirtokos magatartása a vasárnapi munkaszünettel szemben, melyet száz törvény daczára is kénye-kedve szerint tud a cselédek rovására kijátszani.

Ezek s ezekhez hasonló anomáliák érlelték meg az 1876. XIII. t.-cz. reviziójának szükségességét. A belügyminiszterium cselédttörvényjavaslatot dolgoztatott ki, melyet véleményezés végett a gazdasági egyesületeknek is megküldött, ami a cselédek érdekében csak megnyugtató lehet. Csak kívánatos, hogy a módosított tervezet minél előbb törvényerőre emelkedjék. Megjegyezzük azonban, hozhatnak akárhány törvényt a munkaadó s cselédje közti jogviszony szabályozására, a kettő közt a viszony csak akkor fog megnyugtató megoldást nyerni, ha mindkettőt ismét a föld közös szeretete egyesít. Ezt pedig csak a közérkölcsek javulásától remélhetjük.

* Országos szőlőtelepítő szövetkezet van Budapesten alakulóban, ez, mely nemes európai és amerikai szőlővesszők és oltványok tömeges termelését saját céljaira való felhasználását, eladását és a tagoknak való eladását és vételének közvetítését tűzte ki céljánál. Programján van azonkívül immunis homokterületek és alkalmas kötött szőlő talajok vásárlása, azokon minta és anya-telepek létesítése szőlővel betelepítése, esetleg parcellázása és tovább eladása: bor és csemege-szőlő termelése

bevásárlása, okszerű kezelése, eladása, valamint a tagok terményeinek eladás közvetítése. Gyűmölcsfa iskola létesítése, karónyerés céljából ákácus telepítése és kosárfűz termelése. Melléktermények feldolgozása és konyakfőzés. Magánbirtokosok részére vállalkozás útján szőlők tervezése és betelepítése. A telepeken állandó szőlőmunkások tartása, tanítása és képzése.

* Angol tudós a magyar mezőgazdaságról. Annak idején bejárta a lapokat az a hír, hogy Mulhall hírneves angol hírneves statisztikus hazánkban járt, hogy a közgazdasági igazgatóról és a gazdaságsadalom tevékenységéről adatokat gyűjtson. Ide vonatkozó jelentése, — mint a „Magyar Gazdák Szemléje”-nek legutóbbi számában olvassuk, — megjelent. Mulhall részletesen és sok rokonszennvel ír nemcsak a magyar földművelésügyi miniszteriumról, hanem az Országos Magyar Gazdasági Egyesület működéséről, — sőt az ifjú Magyar Gazdaszövetségről is. A múlt évben tartott gazdakongresszusnak külön tejezetet szentel. Ismerteti a magyarországi gazdasági akadémia történetét és mostani helyzetét; leírja a mezőhegyesi ménes birtok berendezését és a gazdálkodást, mely ott folyik. Dolgozta, a czára apró hiányainak, mindenesetre egyike azoknak a legrészletesebb és legtöbb rokonszennvel írott jelentéseknek, a melyek eddig Magyarországon mezőgazdaságról angol író tollából megjelentek.

* Erdélyi aranybányák. Battlyány-Strattman (Ödön herczeggel az élén alakult meg a napokban aranybánya részvénytársaság, mely az erdélyi aranybányák fölvirágoztatását vette fel programjába. A társaság igazgatói még Hammond, az egyesült amerikai államok budapesti főkonzula, továbbá Mr. James Langermann, a ki öt évig lakott Tranzvilban s több ottani bányának ma is részvényese, Berchtold Miklós gróf, Festetich Géza gróf és Boér Béla, Abrudbánya város polgármestere, volt orsz. képviselő, a ki a helyi viszonyt a legalaposabban ismeri. Az új részvénytársaság egy millió alaptőkével alakult meg abból a célból, hogy a bányák közül a jobbikat megvegye s üzembe hozza. A társaság megvette a Szent-Endre nevű bányát Bucsumban, Abrudbánya szomszédságában, mely az eddig tett számos kísérletek tanúsága szerint olyan érceket tartalmaz, melyek tonnáknint 23 gramm aranyat tartalmaznak s azonkívül 23 gramm arany is fordul elő több kilogrammnyi mennyiségben. A bánya tehát olyan, hogy a tranzvái híres bányákkal is kiállja az összehasonlítást.

Temetkezési vállalat az Órangyalhoz.

Kővári Ede

Székessfejérvár, sas-utca 2. (fekete sas szálloda mellett.)

Fióküzlet: buzapiac 2.

Ajánlja a kor igényeinek teljesen megfelelő temetkezési vállalatát hol érc- és fakoporsók minden nagyságban és színben oly dus választékban kaphatók, hogy e tekintetben is a legnagyobb városok hasonló vállalataival versenyezni képes. Művészig kiállított díszkoporsók, (Sarkofagok) valamint kettős üvegtetejű, légmentes koporsók (a holttest bárhova szállítására) nagy választékban vannak, ugyisint halottas szobák, feljártok s ajtók behuzatalára megkívántató gázszopító, diszes ravatal s tartozékaival rendelkezik, hogy e tekintetben a fővárosi ilyenmű vállalatokhoz fordulni felesleges. Szóval temetkezési vállalatát úgy van berendezve, hogy a legkényesebb igényeket kielégíteni képes, mit eléggé bizonyít a más városokban s megyeszerte több ízben a legelőkelőbb családoknál előfordult gyászszettek alkalmával közmegelegedéssel teljesített szolgálatai. Főelvi mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás, kizárva a hivatalos toladóság. Végül ajánl szemesfedelet, halotti öltönyöket, virágokat, fátvókat és sirkoszorukat, melyek üzletében nagy választékban, olcsó áron kaphatók. Bárminemű nemesi czimerek elkészítésére vállalkozom.

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását továbbra is kérem.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.	7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.	7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.	2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.	5:25 d.u.	7:39 este	—	—
Gyorsv.	7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.	9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.	12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.	—	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.	5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.	10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.	2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.	5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este

Sz.-Fejérvár—Veszprém. Veszprém—Sz.-Fejérvár.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.	5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6:— d.e.
" "	9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" "	1:— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" "	9:27 este	11:— este	9:11 este	11:09 est.

Székesfejérvár—Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10— Vegyesv. Érk.: d. u. 2:46
este 9:32 Személyv. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny—Székesfejérvár.

Indul: regg. 3:41 Vegyesv. Érk.: d. e. 8:22
d. e. 11:27 Személyv. d. u. 2:26

Székesfejérvár—Adony-Szabolcs.

Indul: regg. 4:19 Vegyesv. Érk.: regg. 5:57
d. u. 2:30 Vegyesv. d. u. 3:47

Adony-Szabolcs—Székesfejérvár.

Indul: regg. 6:37 Vegyesv. Érk.: regg. 7:54
este 6:— Vegyesv. este 7:22

36 havi 2 frt.	<p>400.000 korona</p> <p>nyerhető évenként a következő havi 2 frt fizetés mellett beszerezhető</p> <p>8 drb. eredeti sorsjegyre</p> <p>5 darab József sorsjegy 1 " Magyar vörös kereszt sorsjegy 1 " Olasz " " " " 1 " Bazilika sorsjegy " " "</p> <p>Eladási ár törvényesen megállapítva. A sorsjegyek a vevő tulajdonát képezik. Két részlet beküldése ellenében kiszolgáltatatom a törvényes részletet. A befizetés kezdésétől fogva minden nyere- mény a vevő tulajdona.</p> <p>A harmadik részletet ingyen nyugtázom.</p> <p>BEIFELD JÓZSEF bankháza, Budapest, Károly-körút 1. szám. Alapított 1874-ben.</p> <p>PÉNZ kölcsönt sorsjegyekre olcsó kamat mellett adok.</p> <p>500 frtos és ennél nagyobb tételeknél 6 1/2% évi kamatot számítok. A sorsjegyek sor- ozata és száma a letétjegyben fel- lesz tüntetve. A visszafizetés ki- sebb összegekben is eszközölhető.</p>	36 havi 2 frt.
-------------------	---	-------------------

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunk-
ban (kigyó-utca 9. szám)
jutányos árért.

Halász hálókhoz

legalkalmasabb fonalakat szállít a

Hartha János-féle Cég

Insbruckban (Tirol)

mint különlegességet a szőlőoltásnál nélkülöz-
hetetlen legjobb minőségű pamutot is.

A székesfejérvári hetivásár.

Piaci árak. — Nov. 25-én.
Buza 7—7.50
Rozs 6—6.30
Zab 5.—5.30
Tengeri 3.—4.40
Árpa 6—6.—

Legfinomabb kivitelű fényképek a legrövidebb idő alatt készülnek

FODOR JÓZSEF FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERMÉBEN.

* * * Székesfejérvár, Varkör-utca 2. szám alatt, (a neol. izr. imaház mellett) * * *

a következő árak mellett:

12 darab visit fénykép 4 forint. * 12 darab kabinet fénykép 10 forint.
12 darab makart fénykép 12 forint.

Kölcsönkönyvtár megnyitás!

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség lecses tudomására hozni, hogy
egy a mai kor igényeinek megfelelő, a legjobb- s leghíresebb írók által írt több száz
kötetből álló

* * kölcsönkönyvtárt berendeztem * *

s azt csak havi 20 krért, vagy egy évre 1.20 kölcsöndíjért bocsátom a t. közönség
rendelkezésére. Kapható: naponta reggel 10 órától este 6 óráig. (Vasár és ünne-
pnapon üzletzárásig. Öt-ó és jó olvasmányt nyújtok a t. olvasó közönségnek
kölcsönkönyvtárom megnyitása által.

Könyves Kálmán könyvkiadóhivatal által kiadott Magyar Regénytár hetenként
megjelenő 48 oldalos füzet esk 15 kr. nálam kapható.

Jó írótól szerkesztett folyóiratok szállítását elvállalom.

A n. é. közönség eddigi támogatását megköszönve, vagyok azon reményben, hogy
új vállalatomban is a t. olvasó közönség támogatni szives lesz.

Kiváló tisztelettel

Kauiman F. könyvkereskedő,

Székesfejérvár, Kossuth-utca 5. sz.

Életnagyságu

ARCZKÉP

KRÉTARAJZBAN.

Egy legújabb módszer segítségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készítek
művészes kivitelben, eddig még soha el nem ért tökéletességgel és olcsó árban.

Tessék árjegyzéket kérni. * Tessék árjegyzéket kérni.

KOHN DÁVID, Budapest, Károly-körút 17.

* * * Ügynökök mindenütt kerestetnek. * * *

Nyomatott Számmar Imréné, Székesfejérvárott.